

בבית המשפט העליון

דנג"ץ 3905/20

לפני : כבוד הנשיאה א' חיות

המבקשת : הרבנות הראשית לישראל

נ ג ד

המשיבים :

1. עמותת הפורום החילוני
2. פרופ' יורם לס
3. ח"כ תמר זנדברג
4. ח"כ קסניה סבטלובה
5. ח"כ מוסי רז
6. ח"כ מיכל רוזין
7. ניצן ויסברג
8. עדאלה- המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
9. שר הבריאות
10. מנכ"ל משרד הבריאות
11. מרכז רפואי ע"ש אסף הרופא, צריפין
12. מרכז רפואי ע"ש בני ציון
13. מרכז רפואי אוניברסיטאי ע"ש ברזילאי
14. בית החולים האיטלקי, חיפה
15. בית חולים אוניברסיטאי הדסה הר הצופים
16. בית חולים אוניברסיטאי הדסה עין כרם
17. בית חולים ע"ש ליידי דיויס, הכרמל
18. מרכז רפואי ע"ש הלל יפה
19. בית חולים המרכזי בעמק
20. בית חולים המשפחה הקדושה
21. בית חולים אי.מ.מ.ס הסקוטי, נצרת
22. מרכז רפואי ע"ש רבין, קמפוס גולדה- השרון
23. מרכז רפואי ע"ש א.וולפסון
24. מרכז רפואי זיו, צפת
25. מרכז רפואי חורב
26. בית חולים ע"ש יוספטל
27. בית חולים לניאדו
28. מ.ר.ב. מרכז רפואי 1996 בע"מ
29. בית חולים ע"ש ספיר, מאיר
30. בית חולים מעיני הישועה
31. מרכז רפואי הרצליה
32. מרכז רפואי לגליל
33. מרכז רפואי תל אביב ע"ש א. סוראסקי

(איכילוב)

34. מרכז רפואי אוניברסיטאי סורוקה
 35. בית החולים לעיניים סנט ג'והן
 36. בית חולים סנט ג'וזף
 37. בית החולים הצרפתי סנט וינסנט דה פאול
 38. מרכז רפואי ע"ש פדה, פוריה
 39. בית חולים ע"ש קפלן
 40. מרכז רפואי ע"ש רבין, קמפוס בילינסון
 41. מרכז רפואי ע"ש רמב"ם
 42. מרכז רפואי ע"ש ד"ר ח.שיבא, תל השומר
 43. בית חולים שערי צדק
 44. המרכז הרפואי שערי צדק, שלוחת ביקור חולים

בקשה לקיים דיון נוסף על פסק דינו של בית המשפט העליון בבג"ץ 1550/18 ובבג"ץ 1710/18 מיום 30.4.2020 אשר ניתנו על ידי כבוד השופטים נ' הנדל, ע' פוגלמן וע' גרוסקופף

עו"ד פרופ' אביעד הכהן	בשם המבקשת:
עו"ד שלומי זכריה	בשם המשיבים 7-1:
עו"ד סאוסן זהר	בשם המשיב 8:
עו"ד דניאל מארקס; עו"ד יובל שפיצר	בשם המשיבים 9-10:
עו"ד בתיה קישון	בשם המשיבים 15-16:

החלטה

זוהי בקשה להורות על קיום דיון נוסף בפסק הדין של בית משפט זה בבג"ץ 1550/18 ובבג"ץ 1710/18 (השופטים נ' הנדל, ע' פוגלמן וע' גרוסקופף) מיום 30.4.2020 (להלן: פסק הדין), אשר הורה על קבלת העתירות ועל מתן צו מוחלט אשר לפיו על בתי החולים ברחבי הארץ לאפשר "הכנסת מזון (לרבות חמץ) לשטחיהם בתקופת חג הפסח תוך קביעת הסדרים מתאימים אשר יאפשרו שמירה על כשרות המזון המוגש על ידי בית החולים".

רקע עובדתי ופסק הדין נושא הבקשה

1. כמתואר בפסק הדין, בשנים האחרונות נוהגת מדיניות בקרב בתי חולים ברחבי הארץ שלפיה נאסר על חולים ומבקרים בבית החולים להכניס מזון לשטחי בית החולים במהלך חג הפסח או להחזיקו בחדרים. על מנת לאכוף מדיניות זו, הונחו המאבטחים בכניסה לבתי החולים לבדוק בחפציהם של באי בית החולים ולמנוע הכנסת מוצרי מזון

לאורך כל ימי החג. מדיניות זו באה לידי ביטוי בנוהל אגף הכשרות הארצי של הרבנות הראשית לישראל "בתי חולים" (10.9.2017) (להלן: הנוהל), אשר בו נקבע כי לשם הקפדה על כשרות חג הפסח, יש להקפיד על איסור הכנסת מוצרי מזון לבית החולים במהלך החג. יצוין כי במהלך הדיון בעתירות, חל שינוי מסוים במדיניות זו, והתאפשר לבאי בתי החולים להכניס עמם פירות וירקות טריים, וכן אריזות מזון סגורות שמסומנות בסימון כשר לפסח.

2. העתירות הוגשו בשנת 2018, לאחר שפניות למשרד הבריאות מטעם העותרים בעניין זה לא נענו. ביום 8.7.2018 התקיים דיון בעתירות ובעקבותיו צורפו לעתירה 42 בתי החולים הפועלים ברחבי הארץ המשמשים ל"אשפוז כללי", וכן נקבע כי כל בית חולים נוסף שיחפוץ בכך יוכל לבקש להצטרף כמשיב לעתירות. במהלך הדיון בעתירות הציגו הרבנות הראשית לישראל (להלן: הרבנות הראשית) ושר הבריאות ומשרד הבריאות (להלן ביחד: משרד הבריאות) את עמדתם לפיה יש לבחון שתי חלופות אפשריות למתן פתרון שיאזן בין צרכי האוכלוסיות השונות בהקשר זה – ציבור שומרי הכשרות והציבור המעוניין לצרוך חמץ בפסח. החלופה הראשונה הייתה ייחודם של "מתחמי חמץ" בשטח בית החולים, אשר אליהם תותר הכנסת מוצרי חמץ ולא יוכנסו אליהם כלי אוכל כשרים לפסח של בית החולים (להלן: חלופת מתחמי החמץ). החלופה האחרת עניינה שימוש בכלים חד-פעמיים לצורך הגשת המזון בבית החולים במהלך חג הפסח, על מנת להפיג את החשש כי דבר חמץ יתערבב בכלי האוכל של מטבח בית החולים (להלן: חלופת הכלים החד-פעמיים). עמדת משרד הבריאות הייתה כי חלופת מתחמי החמץ עדיפה, שכן היא הולמת את הצביון המתאים למוסדות ציבוריים בישראל במהלך חג הפסח, ושומרת על איסור הכנסת חמץ למרבית שטחי בית החולים. עוד צוין, כי חלופת הכלים החד-פעמיים אינה ישימה נוכח עלויות גבוהות, קושי ביצירת הפרדה הרמטית בין כלי ההגשה של בית החולים לכלים החד-פעמיים ופגיעה באיכות הסביבה כתוצאה מהגברת השימוש בכלים חד-פעמיים. ביום 28.1.2019 הודיעו משרד הבריאות והרבנות הראשית כי חל שינוי בעמדתה של הרבנות, וכי מבחינתה חלופת מתחמי החמץ אינה עומדת עוד על הפרק. בהמשך הודיע משרד הבריאות, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, כי לשיטתו חלופת מתחמי החמץ היא חלופה מידתית, סבירה ומאוזנת יותר מהמצב הנוהג בהתאם לנוהל הרבנות, ואף הרבנות הראשית מסרה כי "אין בידה למנוע ייחוד מתחמים שכאלה בתוך מתחם בית החולים", וכי עמדתה זו תקפה רק לגבי אותם בתי חולים שבהם "בכניסה לכל מבנה שבו נעשה שימוש בכלי אוכל של בית החולים יהיה מוצב 'בודק ביטחוני' שיוכל, אגב הבידוק הביטחוני, לשקף את המדיניות בנוגע להכנסת מזון בחג הפסח לבית החולים". הרבנות הראשית הבהירה כי לשיטתה, בהעדר בידוק כאמור, חלופה זו לא תהיה אפשרית נוכח הצורך לוודא את קיום דרישות הכשרות שבנוהל. הגם

שמשמעות הדבר היא כי בחלק מבתי החולים לא ניתן יהיה להקים מתחמי חמץ, נטען כי הפגיעה בציבור המאושפזים המעוניינים לצרוך חמץ היא בעוצמה נמוכה בהשוואה לפגיעה שתיגרם לשומרי הכשרות ככל שסוגיית כשרות המזון לפסח לא תוסדר בצורה נאותה, ועל כן אין עילה להתערב בהסדר זה.

3. לאחר קיום דיון המשך בעתירות, ניתן בהן צו על תנאי, הן ביחס לסוגיית האפשרות להכניס לשטח בתי החולים מזון, לרבות חמץ, והן ביחס לשאלת סמכותם של מאבטחי בתי החולים לנקוט צעדים לאכיפת נושא הכשרות בפסח, לרבות בדרך של הערות לבאי בתי החולים בנושאי מזון וכשרותו.

החל משלב זה של הדיון בעתירות, אישר היועץ המשפטי לממשלה ייצוג נפרד לרבנות הראשית, וזאת נוכח הנסיבות הייחודיות של המקרה ועמדתה של הרבנות הראשית כי האיסורים ההלכתיים הנוגעים לחמץ בפסח מחייבים את קיום הוראות הנוהגות על מנת למנוע הכשלת הציבור באיסורי חמץ במקום המוצג כ"כשר".

4. ביום 30.4.2020 התקבלו העתירות ברוב דעות (מפי השופט ע' פוגלמן, בהסכמתו של השופט ע' גרוסקופף ונגד דעתו החולקת של השופט נ' הנדל). נקבע כי האיסור על הכנסת מזון לבתי חולים בחג הפסח, כמו גם חלופת מתחמי החמץ, גורמים לפגיעה בחופש הבחירה, בחופש הפעולה ובחופש מדת הנתונים לציבור המטופלים ולבאי בתי החולים אשר אינם מקפידים על מצוות ההלכה היהודית. נוכח קביעה זו, נמצא כי אין צורך להידרש לטענות בדבר הפליה על רקע לאום עקב כפייה דתית על אזרחי ישראל הערבים.

אשר לחלופת מתחמי החמץ, ציין השופט ע' פוגלמן כי זו לוקה בעמימות רבה, לדוגמא, באשר לשאלה האם תוטל על הנהלות בתי החולים חובה להקים מתחמי חמץ, או האם מדובר במבני קבע או במאהלים ארעיים. בנוסף לכך, נקבע כי אין בחלופה זו כדי להפיג את עיקר הפגיעה הנובעת מן האיסור על הכנסת מזון לשטח בית החולים, שכן היא אינה מאפשרת למטופלים "לסעוד את לבם בדל"ת אמות המרחב שהוקצה להם בחדרם, בהתאם לרצונם החופשי", ואף אינה מספקת כל מענה למטופלים הנתונים למגבלות ולכאבים המקשים עליהם להתנייד אל מחוץ לחדרם או לבניין האשפוז. נקבע כי על כך יש להוסיף פגיעה נוספת הגלומה בחלופה זו, והיא שידור של מסר פוגעני, מבזה ומשפיל בענייניו של אדם המשתייך לדת מסוימת או בעל תפיסה ערכית מסוימת, שכן אדם זה יחויב לאכול במתחמים מבודדים, נפרדים ומגודרים, תחת פיקוחם של מאבטחים או עובדים אחרים מטעם בית החולים, והדבר אף פוגע בזכותו לפרטיות.

5. נוכח הפגיעות האמורות, ובהינתן דרישת ההסמכה המפורשת הקיימת מקום שבו זכויות יסוד מוגנות נפגעות בשל פעולת הרשות, עבר השופט ע' פוגלמן לבחון האם קיימת הסמכה כזו במקרה דנן. נקבע כי סעיף 9 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (להלן: חוק זכויות החולה), שעניינו סמכותו של מנהל מוסד רפואי לקבוע הסדרים לקבלת מבקרים, אין בו להוות "ביטוי להסמכה ברורה ומפורשת של הנהלות בתי החולים להגביל את הכנסת המזון אליהן מטעמי כשרות, ואין בו כדי להקנות להן סמכויות הכרוכות בפגיעה בחופש מדת ובאוטונומיית המטופל במרחב האישי המצומצם המסור לו בבית החולים, הנגזרת מערך כבוד האדם". עוד נשללה האפשרות להסתמך על הוראת סעיף 33(ה) לפקודת בריאות העם, 1940 (להלן: פקודת בריאות העם), שעניינה סמכותו של מנכ"ל משרד הבריאות להתקין תקנות הקובעות, בין היתר, את הדרישות בנושא "הכנתו ואגירתו של מזון, הן לחולים והן לחבר העובדים", כמקור הסמכות לאיסור על הכנסת מזון בפסח. נקבע כי הוראת הסעיף עוסקת בהסדרת ההכנה והטיפול במזון המסופק על ידי בית החולים, ולא בהכנסת מזון אל שטחי בית החולים, ומכל מקום תקנות רלבנטיות מכוח סעיף זה לא הותקנו על ידי המנכ"ל. לבסוף, נדחתה האפשרות למצוא את ההסמכה הנדרשת בתקנות בריאות העם (אשפוז בבית חולים), התשמ"א-1980, ונקבע כי תקנות אלה עניינן בדרך הקבלה של מטופל לבדיקה בחדר המיון של בית החולים ובאשפוזו, ואין בהן כדי להסמיך את הנהלת בית החולים "להכתיב את צריכת המזון של מטופלים המאושפזים בבית החולים בדרך של הטלת איסור על הכנסת מזון חיצוני שאינו כשר לפסח". השופט ע' פוגלמן הבהיר כי אין בקביעות אלה כדי לגרוע "ולו במעט" מן העמדה לפיה יש לאפשר שמירה על כשרות מטבחי בתי החולים בפסח, וכי מחויבות בתי החולים לספק מזון כשר לפסח למעוניינים בכך נובעת מן ההכרה בחופש הדת, שאף היא זכות יסודית בעלת מעמד חוקתי בשיטתנו. עם זאת, צוין כי "יש לחתור לפתרון שיאפשר זאת בלא פגיעה קשה באוטונומיית המטופלים לצורך מזון בדל"ת אמות המרחב האישי שלהם" בהיעדר מקור הסמכה חוקי מפורש.

אשר לסמכויות המאבטחים לבצע חיפוש מזון בכלים של באי בתי החולים או לאכוף את האיסור על הכנסת המזון בדרך אחרת. נקבע כי סמכויותיהם של המאבטחים הוגדרו בחוק סמכויות שמירה על ביטחון הציבור, התשס"ה-2005, וכי זו נועדה לשם שמירה על ביטחון הציבור מפני פעילות חבלנית עוינת ומפני אלימות (סעיף 1 לחוק). על כן, כך נקבע, מאבטחי בתי החולים אינם מוסמכים לבדוק קיומו של מזון בכליהם של באי בית החולים כדי להגשים הוראות מתחום הסדרת הכשרות, והם אף אינם מוסמכים להגביל, לשם תכלית זו, את תנועתם החופשית של מבקרים בבית החולים מחמת החזקת מזון, או ליתן הנחיה או יידוע למבקרים בסוגיות החורגות מתחום סמכותם.

6. השופט ע' גרוסקופף הסכים לפסק דינו של השופט ע' פוגלמן והדגיש כי "ניתן למצוא פתרון של פשרה, אשר יאפשר שמירת כשרותם של מטבחי וחדרי האוכל בבתי החולים במהלך הפסח, מחד גיסא, ולא יפגע בחופש הדת ובחופש מדת של החולים והעובדים שאינם שומרי כשרות בפסח, מאידך גיסא".

7. מנגד, סבר השופט נ' הנדל כי יש להורות על מחיקת העתירה ולאפשר לצדדים להגיע לפתרון מוסכם עד סוף חודש דצמבר 2021. לאחר מועד זה, היה ולא יושג פתרון מוסכם, ניתן יהיה לשיטתו להגיש עתירה חדשה. לשיטת השופט נ' הנדל, הפגיעה בזכויות יסוד הנגרמת בשל המגבלות על הכנסת מזון לבתי החולים במהלך חג הפסח אינה מצויה "בלב הגרעין הקשה של זכותם [של באי בתי החולים] לחופש מדת". זאת, הן בשל העובדה שהמגבלות הוטלו לא מתוך "ייחוס ערך דתי לדיני הכשרות [...]" [אלא] משיקולים מעשיים-רפואיים של הגנה על מטופלים המקפידים על דיני הכשרות" והן נוכח פרק הזמן הקצר יחסית – שבעת ימי חג הפסח – אשר בו חלות המגבלות. על כן, סבר השופט נ' הנדל כי יש לנקוט "פרשנות מקלה וגמישה של דרישת ההסמכה המפורשת" וכפועל היוצא מכך, יתכן שניתן לראות בהוראת סעיף 33 לפקודת בריאות העם משום "הסמכה מפורשת" להסדרה עתידית של הכנסת מזון לבתי החולים, לרבות חמץ בפסח, באמצעות תקנות מטעם המנהל". אשר לסעיף 9 לחוק זכויות החולה, סבר השופט נ' הנדל כי הגם שחלופה זו אינה נקייה מספקות, לשונו מותירה אף היא פתח לכלול בגדרו הסדרים בהקשר להכנסת מזון לבתי החולים על ידי מבקרים. עוד הצביע השופט נ' הנדל על הקושי הטמון בקביעה גורפת לפיה כלל בתי החולים אינם יכולים לאסור על הכנסת מזון לשטחם בפסח, וזאת נוכח העובדה שחלקם מוסדות פרטיים ונוכח השאלה שעובדה זו מעוררת בדבר תחולתו של עקרון חוקיות המינהל על פעולתם. אשר לסמכות המאבטחים לבדוק את כליהם של מבקרי בית החולים, ציין השופט נ' הנדל כי הוא מסכים לכך שסמכות כזו אינה בנמצא, אך לעמדתו אין בכך כדי להוביל למסקנה לפיה אסור למאבטח "להסביר את מדיניות בתי החולים לגבי הכנסת מזון בפסח". ביתרת חוות דעתו עמד השופט נ' הנדל על ייחודיות העתירות, אשר הובילה אותו למסקנה לפיה הן אינן מתאימות, בעיניו, להכרעה שיפוטית. לשיטתו, מדובר בעניין שהוא "קונפליקט חברתי, רגשי ואנושי, שאין בו 'צודק' [...]" המחלוקת היא חברתית: 'איך נחיה ביחד', ופחות משפטית – איזו נורמה תגבור על נורמה אחרת".

8. בהתאם לדעת הרוב, ניתן צו מוחלט אשר הורה לבתי החולים לאפשר הכנסת מזון (לרבות חמץ) לשטחים בתקופת חג הפסח, אך השעה את כניסתו לתוקף של הצו לתקופה של עשרה חודשים על מנת לאפשר "לבתי החולים, למשרד הבריאות ולרבנות

הראשית להיערך למציאת פתרון שיהלום את הקביעות בפסק דין זה ולתיקוני חקיקה ככל שיימצא צורך בדבר". עוד ציין השופט ע' פוגלמן "אנו תקווה כי העוסקים במלאכה ישכילו למצוא דרך לשמור ולהגן על המרקם האנושי העדין המאפיין את בתי החולים, אשר מקבלים בשעריהם מטופלים מכל גווייה של החברה הישראלית ואמונים על מתן שירות שוויוני, המעמיד במרכז את בריאותו ורווחתו של כל מטופל כאדם". כמו כן, ניתן צו מוחלט אשר הורה למאבטחים בבתי החולים להימנע מנקיטת צעדים כלשהם לאכיפת נושא הכשרות בפסח, לרבות בדרך של הערות לבאי בתי החולים בנושאי מזון וכשרותו.

טענות הצדדים

9. מכאן הבקשה דנן, בה טוענת המבקשת, אשר מיוצגת (כפי שהיה במסגרת העתירות) בנפרד ממשרד הבריאות, כי יש לקיים דיון נוסף בפסק הדין וזאת נוכח חשיבות ההלכה שנקבעה בו, סתירתה להלכות קודמות של בית משפט זה וההשלכות הקשות שצפויות להיות להלכה זו, לשיטתה. המבקשת טוענת כי בפסק הדין לא ניתן משקל מספק למאפיינים המיוחדים של בתי החולים ובתוך כך לעובדה שבמקרים רבים, המרחב האישי של מטופל בבית החולים אינו ברור והוא חולק את חדרו עם מטופלים אחרים, וכן לכך שממילא מוטלות על באי בתי החולים הגבלות שונות הפוגעות באוטונומיה שלהם, וזאת בשל סכנות בריאותיות ועל מנת לשמר את ה"מכנה המשותף" של כלל השוהים בבית החולים. על רקע האמור, טוענת המבקשת כי ההגבלה שבאיסור הכנסת חמץ אינה חריגה וכשם שהגבלות אחרות נעשות מכוח אותן הוראות חוק כלליות, אין כל מניעה שהנהלת בית החולים תורה על איסור הכנסת חמץ. עוד טוענת המבקשת שמתן האפשרות להכניס חמץ לתוך מחלקות האשפוז עלול ליצור מכשול חמור עבור הציבור שומר הכשרות, אשר עולה כדי פגיעה בזכותם לחופש הדת ולחופש הבחירה, וזאת אף מבלי להתחשב בפגיעה ברגשות הדת אשר תיגרם בשל כך. בנוסף טוענת המבקשת כי קיים חשש שבעתיד תוגש עתירה אשר תבקש לחייב את בתי החולים, בשם עקרון חופש הפרט, לפק מזון חמץ למאושפזים בפסח, וכי זו תתקבל נוכח ההנמקה שבפסק הדין מושא הבקשה דנן. באופן דומה, נטען כי הותרת פסק הדין על כנו עלולה להוביל לכך שבעתיד תינתן האפשרות להכניס חמץ בפסח גם למקומות אחרים שבהם קיים איסור על הכנסת חמץ, מבלי שהאיסור נקבע במפורש בחקיקה, דוגמת מחנות צבאיים או בתי סוהר.

10. המבקשת סבורה כי ההלכה שנפסקה בדבר האיזון הראוי בין זכויות הפרט והמיעוט לזכויות הרוב סותרת הלכות קודמות של בית המשפט העליון, אשר בהן העדיף בית המשפט את זכותו של הרוב על פני המיעוט. לשיטתה, פסק הדין סותר את אשר נקבע

בעניין החזקת חמץ בבתי הסוהר ברע"ב 4201/09 דאיק נ' שירות בתי הסוהר (24.3.2010) (להלן: עניין דאיק), בו נקבע כי אין לאסיר זכות קנויה לאכול חמץ בפסח, וכן קביעות דומות שנקבעו בהקשרים אחרים, דוגמת החובה לחבוש כיפה בעת הופעה בפני בית הדין הרבני (בג"ץ 1912/97 ריש נ' מועצת הרבנות הראשית לישראל, פ"ד נב(5) 650 (1998)) או החובה לבוא בתלבושת אחידה לבית ספר דתי (בג"ץ 4298/93 ג'בארין נ' שר החינוך פ"ד מח(5) 199 (1994)). המבקשת מדגישה כי הטעם שעומד בבסיס דרישתה לאסור על הכנסת חמץ לבתי החולים הוא הצורך שלא להציגם כ"כשרים לפסח" בשעה שהם אינם כאלה (נוכח קיומו של חמץ) ומכאן הקושי הגדול בהלכה שנקבעה בפסק הדין, אשר עלולה לגרום לכך שהציבור המקפיד על הלכות הכשרות בפסח יימנע מלשהות בבתי החולים בתקופת החג, ובכך יסכן את בריאותו. עוד נטען כי פסק הדין מהווה חריגה משמעותית מן ה'סטטוס קוו' הנהוג בענייני דת ומדינה, שכן ההימנעות ממכירת חמץ ומאכילתו בפרהסיה ובפרט במקומות ציבוריים היא אחד מסממניה המובהקים של מדינה יהודית ודמוקרטית מאז קום המדינה, וכי ככל שבית המשפט סבור כי יש לשנות מהסדרים אלה, מן הראוי שהדבר ייעשה בהרכב מורחב. לבסוף, סבורה המבקשת כי חילוקי הדעות בין שופטי ההרכב מצדיקים אף הם את קבלת הבקשה.

11. המשיבים 15-16, בתי החולים האוניברסיטאיים של ארגון "הדסה", הודיעו כי הם מצטרפים לנימוקי המבקשת ומשרד הבריאות הודיע כי אף הוא תומך בבקשה לקיים דיון נוסף, אך זאת מטעמים אחרים מאלה של המבקשת. לשיטתו, הטעם העיקרי לקיום דיון נוסף בהלכה שנקבעה נעוץ בקשיותה במישור המעשי, נוכח הקביעות שבפסק הדין בכל הנוגע לחלופת מתחמי החמץ. הובהר כי משרד הבריאות אינו חולק על הקביעות בפסק הדין בנוגע להעדר סמכות חוקית לאסור על הכנסתו של חמץ לבתי החולים, או לגבי הצורך בקביעת הסדר אשר יאפשר הכנסה של מזון לבתי החולים תוך שמירה על כשרות בית החולים. ואולם, משרד הבריאות סבור שהקביעות בפסק הדין מקשות מאוד על מציאת פתרון מעשי לסוגיה. הוא מוסיף וטוען כי להלכה שנפסקה חשיבות מיוחדת, וזאת "בשים לב לרגישותה ולהשלכות אשר יהיו לה על כלל ציבור המטופלים בבתי החולים בחג הפסח".

12. המשיבים 1-7, הם העותרים בבג"ץ 1550/18, סבורים כי יש לדחות את הבקשה. לשיטתם, בפסק הדין כלל לא נפסקה הלכה חדשה, אלא בית המשפט בחן את הסוגיה העומדת על הפרק בהתאם לעקרונות מתחום המשפט המינהלי והכללים לפרשנות דבר חקיקה, ובהם עקרון חוקיות המינהל וכלל ההסמכה המפורשת. עוד נטען כי טענות המבקשת הן ערעוריות ואין מדובר בשינוי של הסטטוס קוו שכן טענתם כי מדובר בשינוי שאירע בשנים האחרונות לא נסתרה. המשיבים מוסיפים וטוענים כי פסק הדין לא סותר

הלכות קודמות ובפרט את פסק הדין בעניין דאיק. לבסוף, נטען כי אין לקבל את עמדת משרד הבריאות, אשר לא הגיש בקשה לקיום דיון נוסף מטעמו, ומנסה כעת, כך המשיבים 1-7, לעקוף את הוראות הדין ולקיים דיון נוסף בסוגיה שכלל לא הועלתה על ידי המבקשת בבקשתה, תוך העלאת טענות ערעוריות הנוגעות לקביעות בדבר חלופת מתחמי החמץ. עוד נטען כי משרד הבריאות לא טען שבפסק הדין נקבעה הלכה חדשה, ועל כן אין בקושי היישומי שעליו הצביע, ככל שהוא אמנם קיים, כדי להצדיק קיומו של דיון נוסף.

המשיב 8 (להלן: עדאלה), העותר בבג"ץ 1710/18 מצטרף לטענות ובכל הנוגע לעמדת משרד הבריאות מוסיף כי אין לקיים דיון נוסף בפסק הדין אך בשל הקושי האופרטיבי ביישומו, במיוחד הואיל וטענות אלה לא נטענו כלל במסגרת הבקשה לקיום דיון נוסף.

דיון

13. דין הבקשה להידחות.

הסוגיה שנדונה בפסק הדין היא אכן בעלת חשיבות ציבורית רבה, וכפי שציינו שופטי ההרכב, נוכח רגישותה וחשיבותה מן הראוי היה למצוא לה פתרון מוסכם אשר ייתר את הצורך בהכרעה שיפוטית. דא עקא, פתרון שכזה לא הוצג בפני בית המשפט, ועל כן היה עליו להכריע בשאלות המשפטיות שעמדו בפניו. ודוקו – אין מדובר בשאלה מהו ה"סטטוס קוו" בענייני אכילת חמץ בפרהסיה או במקומות ציבוריים, או בשאלה האם התקיימה חריגה ממנו והאם היא מוצדקת. השאלות שנדונו בפסק הדין היו שאלות משפטיות ממוקדות שאותן הציב בית המשפט במסגרת הצו על תנאי שהוצא ואלו הן: האם קיימת בידי המשיבים – משרד הבריאות ובתי החולים – הסמכות להורות על איסור הכנסת מזון לשטח בתי החולים; והאם קיימת למאבטחי בתי החולים הסמכות לבצע חיפוש בכליהם של באי בתי החולים על מנת לאכוף איסור זה, ולמצער ליידע את באי בתי החולים עליו. על מנת לענות על שאלות אלה ערך בית המשפט בחינה של הזכויות, השיקולים והאינטרסים הצריכים לעניין, ובחן את המקורות הנורמטיביים שנטען כי הם מבססים את הסמכות הנטענת. זאת, בהתאם לעקרונות ולכללי הפרשנות והמשפט המינהלי הנהוגים בשיטתנו המשפטית, ובפרט בהתאם לעקרון חוקיות המינהל ולכלל ההסמכה המפורשת, החל מקום שבו הפעלת סמכות יש בה משום פגיעה בזכויות יסוד. בחינה זו הובילה את שופטי הרוב למסקנה הפרשנית לפיה במצב המשפטי הנוכחי אין

בנמצא סמכות כזו. קביעה זו אינה עולה כדי "הלכה", ובהעדר הלכה אין מתקיים תנאי היסוד שבסעיף 30(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

14. די באמור לעיל על מנת לדחות את הבקשה, למעלה מן הצורך אוסיף ואציין כי לא מצאתי שהקביעות בפסק הדין סותרות הלכות קודמות של בית משפט זה, ובפרט את אשר נקבע בעניין ראיק. באותו עניין נדחתה עתירתו של אסיר ערבי לחייב את שירות בתי הסוהר לספק לו לחם במהלך חג הפסח, אך כפי שציין השופט ע' פוגלמן בפסק הדין מושא הבקשה דנן "הרב הראשי לשירות בתי הסוהר הצהיר לפני בית משפט זה כי לא ייערכו חיפושים בארונות של האסירים בתאים מעורבים של אסירים יהודיים ולא יהודיים לבדוק אם מוחזק בהם מזון חמץ במהלך החג. זאת, לצד פתרון שנמצא לספק מזון חמץ בבתי סוהר ביטחוניים או באגפים ביטחוניים מופרדים לפני חג הפסח, שנועד לאפשר להם לצרוך אותו במהלך החג" (פסקה 66 לפסק הדין). דומה אם כן, כי האמור בפסק הדין אינו סותר את אשר נקבע בעניין ראיק ולמעשה הוא מתיישב עם קביעות אלה.

15. המבקשת העלתה את החשש כי בעקבות פסק הדין תיגרם פגיעה בכשרות המזון המסופק על ידי בית החולים, אך כפי שנפסק, חשש זה אין בו כדי להוות מקור הסמכה ל"פגיעה ניכרת בחירויות היסוד שעליהן עמדנו, לא כל שכן מקום שהאיסור מתבסס במוצהר על שיקולים דתיים וכרוך בסוגיות רגישות של דת ומדינה, מבלי שהמחוקק נתן על כך את דעתו" (פסקה 67 לפסק הדין; ההדגשה הוספה). יש לקוות שהמבקשת ומשרד הבריאות לא שקטו על השמרים מאז מתן פסק הדין, ופעלו על מנת למצוא פתרון הולם אשר יאפשר לשמור על זכויותיהם של כלל החולים ויתר באי בתי החולים כבר בחג הפסח הקרוב, ובטרם כניסתו של הצו המוחלט לתוקף.

16. הטענות שהעלה משרד הבריאות בתגובתו לבקשה אין בהן כדי לשנות ממסקנתי כי יש לדחותה. משרד הבריאות בחר, מטעמיו הוא, שלא להגיש בקשה לקיום דיון נוסף, והעדיף להגיש את עמדתו במסגרת תגובה לבקשה דנן. בנסיבות אלה, אין מקום לבחון האם טענות נוספות, אשר לא הועלו במסגרת בקשה לקיום דיון נוסף, יש בהן כדי להצדיק את קבלתה. בבחינת למעלה מן הצורך, אציין כי משטענות המשרד מתמקדות ב"קושי האופרטיבי" שנובע לכאורה מפסק הדין, ולא בטענות בדבר הלכה כזו או אחרת שנקבעה בו, ממילא אין בהן כדי להצדיק קיומו של דיון נוסף.

יתר טענות המבקשת הן ערעוריות במהותן ואינן מצדיקות דיון נוסף (ר' למשל דנ"א 4253/18 פרג'י נ' שזור מושב עובדים להתיישבות חקלאית, פסקה 5 (7.10.2018)).

17. משהגעתי לכלל מסקנה כי לא נפסקה הלכה חדשה בפסק הדין, הבקשה נדחית. נוכח הרגישות הציבורית הרבה של הנושא המועלה בבקשה, ובשל הצורך למצוא לו בהקדם פתרון הולם והתקווה כי כך אכן יהיה, החלטתי שלא לעשות צו להוצאות על אף דחיית הבקשה.

ניתן היום, כ"ו בטבת התשפ"א (10.1.2021).

ה נ ש י א ה